

És a hitelkeretek megtartása nem csak a könyvbeszerzés terén kötelességünk. Aki bölcsen akar takarékoskodni, az tudja, hogy ennek útja nem az elbocsátás, nem a leépítés, hanem a megfelelő funkció megtalálása. Ember embertársára nem mondhatja, hogy felesleges. Hiszen mindnyájan pótolhatatlan értékűek vagyunk. A vezetőink feladata, hogy leépítés helyett funkcióval lássanak el bennünket. Hogy az alatt az idő alatt, amíg vezetők – legyen az országos, ágazati vagy intézményi szint – a működő egységeket egészséges szervezetté formálják. Könyvtár esetében szívkönyvtárakká és velük együtt tevékenykedő, saját funkcióval bíró könyvtári szolgáltatóhelyekké. Olyan könyvtári egységekké, ahol az olvasás küldetését a könyvtár megújított, műemléki környezetű ruhája szolgálja az internetkávézók, pláza-könyvtárak, hallgatói centerek, a műanyag világ megszülető, néha bizony uralkodni is vágyó csodái mellett.

Fehér Miklós

Termékeny folytonosság és radikális kultúraváltás

Interjú Agárdi Péterrel

– *Mélyen tisztelt Professzor úr, kedves Péter, lapunk e számában olvasható egy alapos, minden fontos momentumra kitérő beszámoló a PTE Könyvtártudományi Intézetéről, amelynek Te az igazgatója vagy. Természetesen tőled nem a már ismerteket kérdeznénk, hanem – talán mondhatjuk így – egy szinttel feljebbi információk érdekelnének minket. Mindenekelőtt az, hogyan látod a könyvtárosképzés jelenlegi helyzetét?*

– Először is szeretném rögzíteni: az egyetemi szintű pécsi könyvtárosképzés műhelye még fiatal intézmény. Magam pedig el akarom háritani az újdondász pózát: nem szeretném azt a hamis látszatot kelteni, mintha löbb évtizedes átfogó, rendszeres és nyilvános okulásra méltó tapasztalataim lennének a kérdezett témával kapcsolatban. Annyit mindenestre máris látok, s ezt megerősítik tapasztalt kollégáim és kollégáim is: a felsőoktatás új, többciklusú („bolognai” típusú) rendszerre való áttérés, illetve a tudásgazdaság és az információs társadalom kihívásai módosítást követelnek az egész eddigi könyvtárosképzési szisztémában is. Például olyan vonatkozásban, hogy talán érdemes meggondolni az informatikus könyvtáros felsőfokú szakképzés országos elindítását is.

– *A tudásalapú társadalom, az egész életen át tartó tanulás, az információkhoz való hozzájutás esélyegyenlősége mit jelent elsősorban? Gyakorlati, pragmatikus eligazítást-eligazodást, vagy mélyebb, kultúrfilozófiainak is nevezhető váltásról, egy új kultúramodellről, netán új világhelyzetről van szó? Ha igen, mit jelent ez a könyvtárosképzés vonatkozásában?*

– Egyszerre látok termékeny folytonosságot és radikális kultúraváltást. Ennek a kettősségnek a könyvtár intézménye szerintem nem csupán kifejezője és médiuma, hanem – akár – metaforája is. A könyvtár a leghagyományosabb kultúráközvetítő intézményként is a legmodernebb, persze csak akkor, ha jól úzzük ezt a mesterséget. Nem véletlen, hogy a modern szépirodalomban is annyi „mély dimenziójú” könyvtáros egyéniség, illetve könyves ember jelenik meg, hadd utaljak csak Umberto Ecón kívül Spiró György Fogság című regényére. A könyvtáros tehát ma egyre inkább „információmenedzser”, de egyúttal kultúráközvetítő, sőt andragógus is; ez is magyarázza, hogy a Pécsi Tudományegyetemen éppen a Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Karon, a magyar andragógusképzés talán legtekintélyesebb intézményében indult el a könyvtárosképzés.

– *A könyvtárosképzés és a könyvtárügy a lehető legszorosabb kapcsolatban áll egymással. Általában a könyvtárügy képviselői szokták megfogalmazni véleményüket a könyvtárosok képzésével kapcsolatban. (Ezek persze többnyire igénybejelentések is.) Most fordítsuk meg a dolgot! Milyennek szeretnéd látni a magyar könyvtárügyet mint a könyvtárosképzés egyik prominense?*

– Az előző kérdésre adott válaszom ide is vonatkozik. Vagyis nem polcológiust, de nem is professzionális informatikust kell képeznünk, hanem sokoldalú, nyitott kulturális szakembert. Mondhatnám ismét: „információmenedzsert”, akinek legalább egy-két tudományágban vagy az informatika szoftveres/hardveres világában az átlagosan elvártnál mélyebb ismerettel is „illik” rendelkeznie. Tehát kell legyen valami „plusza”! Mindemellett igazi értelmiségi is, ami az én felfogásomban nem csupán szakmai kompetenciát jelent, hanem kritikai és kultúráközvetítési attitűdöt, hivatást is. Természetesen nemcsak a könyvtárosképzésben, hanem a könyvtárügyben is ez a normám. Annál is inkább, mivel egy olyan nagy kultúrájú, évszázadok óta elsősorban a tudástökéjével kitűnő nemzet, mint a magyar, a globalizáció kihívásaira is elsősorban kreativitásával, szellemi teljesítményeivel tud méltó módon felelni. S e tekintetben az elmúlt két évtized éppen hogy a megtorpanás kockázataival ijeszt (elegendő csupán a hazai szövegértés és olvasáskultúra nemzetközileg „auditált” helyzetére utalnom). Tehát bőven van klasszikus és modern feladata a széleskörűen megújítandó magyar könyvtárügynek mind állami-önkormányzati, mind civil vonatkozásban.

– *Az említett beszámolóból tudjuk, hogy Te kiemelten foglalkozol a XX. századi művelődéspolitikusokkal és kulturális gondolkodókkal. Az előbbi kérdés folytatásaként most azt kérdeznénk, milyen művelődéspolitikai, kultúrfilozófiai irányzatokat látsz mostanság hatékonynak, relevánsnak. Milyen tradíciók mentén alakul manapság a művelődés irányítása? Vagy egyáltalán irányítható ez a terület? És mi következik ebből a könyvtárosképzésre nézve?*

– Úgy látszik, én egy kicsit mindig előre válaszolok a következő kérdésre, de hát ez nem engem „dicsér”, hanem a dolgok szerves összefüggésére vall az élet, a kultúra világában és bennem. Nos ez a kérdés már konkrét tanítási és szakírói területemet érinti; de ha belelendülök, egy teljes folyóiratszám sem lenne elegendő. Tankönyveimben, folyóirat-publikációimban és vitacikkeimben kísérletet teszek a „művelődésfelfogás” terminus technicusának értelmezésére (a világnézeti értékrendek, a politikai ideológiák és a kulturális kánonok háromszögén belül), továbbá a kultúra-

felfogások jellegzetes XX. századi magyar modelljeinek bemutatására. Őt (jórészt önelnevezéses) kultúrafelfogásról szoktam beszélni: a konzervatív vagy „keresztény-nemzeti”; a liberális, polgári demokratikus vagy modern urbánus; a népi-nemzeti vagy radikális nemzeti; a baloldali vagy szocialista, végül a – minden deklaráció ellenére korántsem ideológiamentes – ún. posztmodern modellről. Ezt a felosztást a nemzetközi és a hazai szakirodalomra támaszkodva, s nem a doktriner besorolás és a normatív számonkérés, hanem a megérett értelmezés szándékával kíséreltem meg. Bizonyára vitatható érvekkel és minősítésekkel, de talán nem haszontalanul; és jócskán keresve az átmeneteket, a hidakat. Felmutatva továbbá a hitelt, ugyanakkor elkötelezettségükben mégoly karakteres életművek és személyiségek beskatulyázhatatlanságát, vibráló polifonikusságát is. Ami a könyvtárosképzést illeti: művelődéstörténeti és a mai kulturális tendenciákkal foglalkozó kurzusaimon törekszem ebből a megközelítésből is tárgyyszerűen és tárgyilagosan bemutatni nemzeti kultúránk és közgondolkodásunk fejlődését, gazdagságát. Miközben természetesen bennem is van vonzódás-kötődés ezek egyike-másika iránt.

– *Mióta „kitört” az informatikai forradalom, állandó, virulens kérdés, milyen legyen az arány a képzésben a történeti stúdiumok és a számítógépes, informatikai kérdések között. A tantervetekből láthatóan nektek is intenzíven foglalkoznotok kell ezzel a kérdéssel. Mint a tanszék, az intézet vezetőjét, Téged milyen megfontolások vezettek?*

– A hagyományos könyvtáros alapismeretek elodázhatatlan megtanítása és a modern szolgáltatásokra való felkészítés, valamint az informatikai ismeretek gyakorlatias (de az elmélet felé is nyitott) oktatása egyaránt célunk és kötelességünk. Mechanikus méricskélésnek ugyanakkor – túl a képzési és kimeneti követelmények szerinti fő arányok betartásán – nem sok értelmét látom. És képzési műhelyenként, tanáregyeniségenként (no meg természetesen hallgatónként) sokfélék vagyunk, s ilyenek is kell legyünk.

– *Ugyancsak a tantervetekből láthatjuk, milyen „új” tárgyak, előadások vannak nálatok, mint például a gender studies. Aki egy kicsit is járatos, mondjuk, az amerikai egyetemek kurzuskínálatában, tucatszámú hasonló stúdiumot tudna felsorolni. Milyen megfontolásból és milyen tárgyakat vesztek fel pluszként a klasszikus történeti és informatikai tárgyak mellé?*

– Az idézett „gender studies” a választható értelmiségképző stúdiumok közé tartozik. A pécsi egyetem Könyvtártudományi Intézete arra törekszik, hogy a Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar más intézeteivel együttműködve minél frissebb, sokoldalúbb kulturális és értelmiségi kompetencia, illetve önképzési készség megszerzésére ösztönözzük hallgatóinkat. Szemben a bezárkózó – mégoly csábítóan technokrata – szakbarbárság veszélyével.

– *A Könyvtártudományi Intézet helyettes vezetője a PTE könyvtárának főigazgatója is. Az intézet és az egyetemi könyvtár közötti kapcsolat tehát bizonyosan optimális. De milyen ez a város többi könyvtárával és más magyar könyvtárakkal?*

– A régió és az ország többi könyvtárával ezekben a hónapokban, fokozatosan épül ki sokoldalú kapcsolatrendszerünk. E kapcsolatok egyrészt a hallgatók szá-

mára szervezett gyakorlatokban és tanulmányi látogatásokban realizálódnak, másrészt a kölcsönös tapasztalatszerzésben. Előadóként is igyekszünk minél több helyről meghívni tekintélyes oktatókat. Az Egyetemi Könyvtár vezetőjével kialakított „perszonálunió” pedig – dr. Fischerné dr. Dárdai Ágnes személyes vezetői és tanári kvalitásain túl – nem csupán szimbolikus, hanem nagyon is gyakorlatias szempontokra épül: egyebek között arra, hogy ott van legfőbb gyakorlőhelyünk. Egyébként is az ország egyik – ha nem a legjobb – leggazdagabb tradíciójú felsőoktatási bibliotékája.

– *Tudjuk, hogy Pécs európai kulturális fővárossá avanzsálása egyúttal annak a tervnek a szárba szökkenését is jelzi, hogy a nagy egyetemi városokban úgynevezett tudáscentrumok születnek az egyetemi, a megyei és a városi könyvtárak valamiféle integrációja útján. Ebben a projektben lesz-e és ha igen, milyen szerepe az intézetnek?*

– A pécsi győzelem az egyetemnek és karunknak is öröm, elégtétel és esély. Mindezen túl speciális kihívás, hogy a projekt egyik legfontosabb tétele a Regionális Könyvtár és Információs Központ fölépítése, megszervezése. Mindez kitűnő helyi és országos szakemberek évek óta formálódó koncepciójának megvalósítását és további intenzív munkáját jelenti. A kar dékánja följánlotta a város vezetésének közreműködésünket: illetékességünk mértékéig szívesen részt veszünk ebben a roppant izgalmasnak ígérkező „gründoló” munkában.

– *Végül, de nem utolsósorban: irodalomtörténészként, kultúrpolitikusként, kérünk, foglaljd össze magad a legfontosabb dolgokat, amit rólad a szakmának tudnia illik!*

– A szétforgácsoltság és a „sok mindenbe belekezdés” mögött – ami persze valóságos életforma-konfliktusokkal és tépelődésekkel is jár – azért talán működik nálam valami életlogika (ha nem is teleológia). Gimnazista korom óta „kettős életet élek”: egyrészt izgat az irodalomtörténeti (ezen belül is elsősorban az eszme- és kritikátörténeti) kutatás, másrészt vonz a gyakorlati kultúráközvetítés. Ami az előbbit illeti: a nemzeti kultúra XVII. századi, majd modern tendenciái, a XX. századiak közül elsősorban a baloldali irányzatok, a tágan értett József Attila-tradíció. Ami pedig az utóbbit, a kultúráközvetítést illeti: ez az elköteleződés a legkülönbözőbb, de vissza-visszatérő formákat öltötte pályám során: a könyvtártól a médiáig, a művelődéspolitikai érdeklődéstől (de nem a művelődéspolitikusi ambícióktól) az egyetemi oktatásig sokféle munkaterület és szakma kísértett meg. Bizonyára olykor tévedésekkel és melléfogásokkal, mindazonáltal valamiféle eltökélt „népművelő”-ként – hogy ezt a kompromittáltként tűnő fogalmat használjam – tettem, amit éppen tennem adatott. 1965-ben az ELTE magyar–népművelés szakára vettem föl, de az előfelvételi év során, mialatt egy könyvterjesztő vállalatnál, majd egy könyvtárban dolgoztam, megszűnt a népművelés szak. Egy másikat kellett választanom a magyar mellé: ez lett a Kovács Máté professzor irányította könyvtár szak, és nem bántam meg. Hogy a pályámon „minden mindennel összefügg”, arra – sok dolgot, például művelődéstörténeti kurzusaim könyves vonatkozásait nem említve – két szimbolikus kapcsolódási pontot idézek föl. Első rádiós riportjaimat, kerekasztal-beszélgetéseimet 1970-ben könyvtárügyi témákról készítettem; az MTA Lukács Archívuma pedig, ahol a Pécsi Tudományegyetem mel-

lett kutatóként ma is dolgozom, az Akadémiai Könyvtárhoz tartozik, s itteni munkámnak volt-van könyvtári-kézirattári vonatkozása is. De visszatérve Pécsre: az egyetemi szintű könyvtárosképzés, amelynek itteni műhelyét vezetem, a korábbi válaszaiban említett könyvtár- és értelmiségfelfogás jegyében akár „négyzetre emelt kultúráközvetítés”-ként is megélhető számomra. A képzők képzéseként.

– Köszönjük sokfelé ágazó kérdéseinkre adott sokirányú válaszaidat. Jó egészséget és további jó munkát kívánunk!

Mezey László Miklós–Vajda Kornél

Közhasznúsági jelentés a Magyar Közös Katalógus Egyesület 2005. évi tevékenységéről

a) Számviteli beszámoló

„A számviteli törvény szerinti egyéb szervezetek közhasznú egyszerűsített beszámolója 2005. év” a közzétett beszámolóban nem szerepel. Megtekinthető a Magyar Közös Katalógus Egyesület (MOKKA Egyesület) irattárában [KV2006/20 (III. 7). sz. irat].

b) Költségvetési támogatás felhasználása

A MOKKA Egyesület 2005-ben nem kapott költségvetési támogatást.

c) A vagyon felhasználásával kapcsolatos kimutatás

2005. január 1-i nyitó:

Bank:	597 786 Ft
Diszkont-kincstárjegy:	3 622 174 Ft
Nyitó vagyon:	4 219 960 Ft

Bevételek:

Tagdíj:	225 000 Ft
Kamat:	1 128 Ft
Diszkont kincstárjegy árfolyam:	220 345 Ft
Kerekítés:	118 Ft

Bevételek összesen: 446 591 Ft

Kiadások:

Igénybe vett szolgáltatások:	
KURÁTOR Kft. könyvelési díj:	310 000 Ft
Könyvtári tevékenység, domain név:	851 310 Ft
Béreköltség:	9 118 Ft
Egyéb szolgáltatások:	
Bankköltség:	51 230 Ft

Reprezentáció	62 050 Ft
Bérfjárulék:	
Költségvetési befizetési kötelezettség (eho):	1 000 Ft
Kiadások összesen:	1 284 708 Ft
Követelések:	0 Ft
Kötelezettségek:	0 Ft
2005. december 31-i záró adatok:	
Nyitó:	4 219 960 Ft
Bevételek:	446 591 Ft
Kiadások:	1 284 708 Ft
Záró összesen:	3 381 843 Ft
2005. december 31-i záró pénzállomány:	
Bank:	186 270 Ft
Diszkont-kincstárjegy:	3 195 573 Ft
Összesen:	3 381 843 Ft

d) Cél szerinti juttatások kimutatása

Céltámogatást a MOKKA Egyesület 2005-ben nem kapott.

e) Központi költségvetési szervtől, elkülönített állami pénzalaptól, a helyi önkormányzattól, a kisebbségi települési önkormányzattól, a települési önkormányzatok társulásától, az egészségbiztosítási önkormányzattól és mindezek szerveitől kapott támogatás mértéke

A MOKKA Egyesület a felsorolt szervektől, alapoktól, önkormányzatoktól 2005-ben nem kapott támogatást.

f) A közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek nyújtott juttatások értéke, illetve összege

A MOKKA Egyesület választott vezető tisztségviselőinek sem pénzbeli, sem természetbeni juttatást nem adott 2005. év folyamán.

g) A közhasznú tevékenységről szóló rövid tartalmi beszámoló

Az egyesület közgyűlésein – az alapszabályban megfogalmazott céloknek és feladatoknak megfelelően (2. §) – rendszeresen meghallgatta és megvitatatta a projektvezető beszámolóit a MOKKA-projekt fejlesztésével és működésével kapcsolatos kérdésekről (lásd a csatolt összefoglalót!).

Egyetértőleg tudomásul vette a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Könyvtári Főosztályának azon törekvését és kívánságát, hogy a MOKKA adatbázis a későbbiek során töltsen be az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer adatbázisának szerepét is. Ennek megfelelően

- megvitatatta és jóváhagyta az ezzel kapcsolatos fejlesztési elképzeléseket.
- kidolgoztatta és a MOKKA honlapjára feltétette a MOKKA adatbázis-hoz történő csatlakozás technikai feltételeit,
- módosította az egyesület alapszabályát, lehetővé téve ezzel, hogy az egyesület alapító tagjain kívül más, különféle státusú könyvtárak is csatlakozhassanak az egyesülethez.

- jóváhagyta a régi könyvek közös katalógusának létrehozása céljából életre hívott MOKKA-R tagozat megalakulását az egyesület keretén belül (lásd az erről szóló beszámolót!),
- folyamatosan szorgalmazta – korlátozott eredményességgel – az egyesület honlapjának megújítását.

BESZÁMOLÓ A MOKKA-PROJEKT 2005. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

1. Üzemeltetési feladatok

A MOKKA projekt elsődleges célja volt az állandó és folyamatos üzemeltetés fenntartása, amely egyrészt az adatbázis elérésének a biztosítását jelenti a katalógust használó felhasználók és a letöltéseket végző könyvtárak számára; másrészt biztosítani kellett a rekordok feltöltését.

Az első feladatot sikerült teljesíteni. Ezt mutatják a webes statisztika (**Webalizer Version 2.01**) számai is. Kerekítve a következő számokkal lehet jellemezni a forgalmat: letöltések: 18 millió kbyte; látogatók száma: 180 ezer; megnyitott fájlok száma: 2.4 millió. Problémát a könyvtári letöltések esetében a Z szerver nem kielégítő működése okozott (az eredeti tenderben nem szerepeltek pontos paraméterek arra nézve, hogy milyen feltételekkel kell a Z szervernek működnie). Ezt az NKÖM Könyvtári Főosztályának támogatásával ebben az évben tudjuk orvosolni: az e-Corvina Kft.-nek 2006. első félévében el kell készítenie és installálnia az OSZK és a MOKKA-projekt által megadott paraméterek alapján működő Z szervert.

A folyamatos feltöltéseket akadályozta, hogy a MOKKA és az őt támogató NIIF nem tudott megegyezni a SZTAKI üzemeltetőivel, hogy milyen feltételek mellett használhatja a MOKKA a SZTAKI linuxos clusterét. A fő gondot az okozta, hogy a MOKKA üzemeltetéséhez több és szélesebb körű jogosultságokra lett volna szükség a szerveren, mint amelyet a SZTAKI biztosítani tudott volna. Ilyen körülmények között az adatbázis működtetésén túl egyéb feladatokat nem tudtunk végrehajtani. Ennek következtében meghoztuk azt a döntést, hogy a helyzet rendeződéséig a MOKKA új adatbázisát az SZTE Egyetemi Könyvtár egyik linuxos szerverére telepítjük a könyvtár vezetőségének és informatikusainak belecgyezésével. Az NIIF szerverén ugyanakkor tükrözni fogjuk a MOKKA adatbázisát, illetve a webes felület onnan is elérhető lesz. Ezt a feladatot sikerült 2005. második félévében megoldani.

A 2005. és 2006. év egyik legjelentősebb üzemeltetési feladata a 2004. évi NKA-pályázaton nyertes könyvtárak rekordjainak betöltése a MOKKA adatbázisába. Ez szükségessé tette a folyamatos konzultációt és segítségnyújtást mind a könyvtárak, mind a szállítók bevonásával. A HUNTÉKA rendszer szállítójával, könyvtáraival a megbeszélések jelenleg is tartanak (a legnagyobb problémát szinte minden könyvtár esetében a MARC nem szabványos alkalmazása jelenti).

2. Fejlesztési feladatok

Az üzemeltetési feladatoknál említett migráció különböző fejlesztéseket is igényelt:

- a linuxos szerverre telepíteni kellett az Oracle megfelelő verzióját.
- ki kellett alakítani a MOKKA adatbázisának megfelelő adatszerkezetet.
- a feltöltést és a szintaktikai, illetve MARC-ellenőrzést végző programokat az új környezethez kellett alakítani.

A helyzetet kihasználva alaposabb átalakítást végeztünk a duplumellenőrző programon is, amely nem elég hatékonyan működött (az eredeti tenderben megadott feltételrendszer mára elavult, túlhaladottá vált). A duplumellenőrző teljesen új elveken működik: egy úgynevezett duplumkulcsot szerkeszt az egyes rekordok megadott mezőinek releváns kifejezései megadott számú karakterei alapján, és utána ezeket indexeli, és az index alapján összehasonlítja. Ez az előzőnél gyorsabb és hatékonyabb módszer, amit az is mutat, hogy az off-line betöltéseknél 200 ezerrel több duplumot talált, mint az előző szoftver. A MOKKA adatbázisában így jelenleg 2,3 millió rekord található a duplumellenőrzés után.

A duplumellenőrző program on-line változatának tesztelése jelenleg is folyik.

A múlt évben, ugyancsak a NKÖM Könyvtári Főosztályának támogatásával, sikerült a WebPAC új verzióját is kifejleszteni, és immár az új adatbázis mellé telepíteni. Jelenleg a Corvina és más jelentkező tagkönyvtárak élesben tesztelik ezt a felületet. Az eredmények jók, így rövidesen mindenki számára elérhetővé tesszük. Ennek ideiglenes címe: <http://mokka.bibl.u-szeged.hu:8080/WebPac/CorvinaWeb>.

Ugyancsak ebben a periódusban kezdődött el az on-line feltöltő program továbbfejlesztése, ez a munka ugyancsak 2006. első félévében fog befejeződni. A fejlesztés lényege az, hogy a MOKKA és ODR adatbázisainak összeolvasztása után lehetséges legyen az (a több könyvtárban is használatos ODR) al-lelőhelyek korrekt kezelése is.

3. Egyesület, rendezvények, előadások

A MOKKA-projekt alkalmazottai (Szabó Julianna, Sándor Ákos, Bakonyi Géza) több tagkönyvtárban és rendezvényen is beszámoltak a MOKKA új fejlesztéseiről és üzemeltetési elképzeléseiről (pl. Tatabánya, Gyula, Salgótarján/Rétság, Szombathely, budapesti új tagkönyvtárak stb.).

A MOKKA alkalmazottai aktíván részt vettek az Erdélyi Közös katalogizálási program (EKKA) megalakításában, beüzemelésében. 2005 júniusában Kolozsvárott, majd Szegeden nyújtottunk segítséget, konzultációs lehetőséget. Elkészítettük az EKKA katalogizáló segédleteit is. Segítettünk abban, hogy az SZTE BTK Könyvtártudományi Tanszék nyolc hallgatója a nyáron, illetve egy hallgatója az őszi folyamán eltölthessen egy hetet Kolozsvárott, és segítsen a katalogizálási modul betanulásában, illetve a rekordok bevitelében. Ez a fajta segítségnyújtás folyamatos lesz.

BESZÁMOLÓ

A MOKKA-R 2005. ÉVI EREDMÉNYEIRŐL

Ütemezés

A MOKKA-R adatbázisba 2005-ben betöltötték a következő könyvtárak régi nyomtatványokat tartalmazó katalógusait: Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár (505 tétel), Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár (12 617 tétel), Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Könyvtára (4290 tétel). 2006 januárjában a Somogyi-könyvtár (12 135 tétel) régi könyves katalógusa is az adatállományba került.

A közös katalógusban található rekordok USMARC-ban, XML-ben, nyomtatott és címkés formában megjeleníthetők. A rekordok minden olyan könyvtári szoftverbe átemelhetők, amelyek ismerik a MARC formátumot.

A muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályokról szóló 22/2005. számú NKÖM rendelet alapján az OSZK a MOKKA-R Tagozat egyik feladatául adta a muzeális könyvtári dokumentumok országos nyilvántartásának vezetését. Ezt a feladatot a MOKKA-R a MOKKA-R Tagozat létrejötte óta (2005. november 17.) látja el.

Fejlesztés

A MOKKA-R technikailag a Bodza keretrendszeren alapszik. Ez a rendszer XML-ben tárolja a rekordokat. TCP/IP alapon bárhonnán elérhető a keresőfelület és a szerkesztője. 2005-ben végleges formában elkészült a közös keresőfelület és hozzá az interaktív sűgő. Szintén 2005-ben elkészült egy USMARC alapú szerkesztőfelület. Ez jelenleg nem ellenőrzi a MARC mezők szabványos kitöltését. Egyelőre hiányzik ehhez kapcsolódóan az authority controll is.

Egyesület

Hivatalosan 2005. november 17-én alapították meg a MOKKA-R Tagozatot. Ez a tagozat a MOKKA Egyesület része. A tagozat ügyrendje alapján a MOKKA-R-nek két feladata van:

„2. § (1) A MOKKA-R Tagozat célja a Kárpát-medence könyvtárainak és azok használóinak dokumentum- és információellátását nagy mértékben javító közhasznú tevékenység ellátása, különösen a régi nyomtatványok közös katalógizálási rendszerének elkészítése, megszervezése és működtetése.

(2) A MOKKA-R feladata A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény és A muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályokról szóló 22/2005. számú NKÖM rendelet alapján a törvényben és a rendeletben meghatározott feladatok segítése.”

Feladatok

2006-ban a következő feladatokat szükséges megvalósítani:

1. *Muzeális dokumentumok központi nyilvántartása*
 - adatházis-szerkezet kialakítása,
 - bejelentőúrlap elkészítése,
 - jogosultsági rendszer kidolgozása,
 - rendelkezésre álló rekordok betöltésének megkezdése az egyes intézményekből.
 - NPA 1850 előtti rekordjainak a betöltése,
 - RMNY Csoporttal való kapcsolattartás.
2. *Adatbetöltés a MOKKA-R-be*
 - további adatbetöltő könyvtárak kiválasztása,
 - szerkesztőfelület használatba vétele.
3. *Katalogizálási szabályzat*
 - közös katalogizálási szabályzat kidolgozása,
 - authority controll bevezetése,
 - publikus/nem publikus adatok és kötelező mezők szabályozása.
4. *MOKKA-R ismertetése, a rendszer betanítása*
 - szolgáltatások igénybevételi rendje,
 - önálló honlap beindítása,
 - tanfolyam tartása a rendszer működéséről.

Budapest. 2006. április

Horváth Ádám s.k.
a MOKKA Egyesület elnöke